

ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBUR - ANDIJON FARZANDI

Хо'jamova Namunaxon Xalidjanovna

Ichki Ishlar Andijon akademik litseyi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada buyuk shoir, sarkarda va davlat arbobi Zahiriddin Muhammad Boburning hayoti, ijodi va uning Andijon bilan bog'liqligi yoritiladi. Boburning yoshlik yillari, siyosiy faoliyati, Hindistonda asos solgan imperiyasi va "Boburnoma" asarining ahamiyati haqida ma'lumot beriladi.*

Kalit so'zlar: *Bobur, Andijon, Boburnoma, buyuk shoir, asar, siyosiy faoliyat.*

Аннотация: *В данной статье рассматривается жизнь, творчество и связь великого поэта, полководца и государственного деятеля Захириддина Мухаммада Бабура с Андиганом. Описываются его юные годы, политическая деятельность, основанная им империя в Индии и значение его труда «Бабур-наме».*

Ключевые слова: *Бабура, Андиган, Бабур-наме, великий поэт, произведение, политическая деятельность*

Abstract: *This article explores the life, works, and connection of the great poet, commander, and statesman Zahiriddin Muhammad Babur with Andijan. It describes his early years, political activities, the empire he established in India, and the significance of his work "Baburnama."*

Key words: *Babur, Andijan, Baburnama, great poet, work, political activity.*

Zahiriddin Muhammad Bobur – buyuk shoir, sarkarda va davlat arbobi bo'lib, 1483-yilda Andijonda dunyoga kelgan. U Temuriylar sulolasining vakili bo'lib, otasi Umarshayx Mirzo Farg'ona hokimi edi. Bobur yoshlik chog'idanoq ilm-ma'rifatga, she'riyatga qiziqib, yetuk shaxs sifatida shakllandi.

Bobur o'n ikki yoshida otasidan meros qolgan taxtga o'tirgan va Farg'ona hokimi sifatida murakkab siyosiy muhitda yetuk boshqaruvchi sifatida shakllangan. U o'zining jasurligi va harbiy mahorati bilan ajralib turardi. Ammo Markaziy Osiyoda kuchli raqobatlar tufayli u o'z yurti Andijonni tark etishga majbur bo'ldi. Shunga qaramay, u Vatanini hech qachon unutmagan, o'z asarlarida Andijonning go'zalligi, tabiati va xalqi haqida iliq fikrlar bildirgan.

Bobur Hindiston sari yo'l olib, 1526-yilda Panipat jangida g'alaba qozonib, Mug'ullar imperiyasiga asos solgan. U nafaqat buyuk sarkarda, balki adabiyot va ilm-fan homiysi sifatida ham tarixda o'z nomini qoldirgan. Boburning "Boburnoma" asari o'z davrining muhim tarixiy va adabiy yodgorligi bo'lib, unda Andijon va uning madaniy hayoti keng yoritilgan.

Zahiriddin Muhammad Bobur Andijonning g'ururi, o'zbek xalqi uchun bebaho meros qoldirgan ulug' shaxsdir. Uning hayoti va ijodi bugungi kunda ham yosh avlod uchun ibrat bo'lib xizmat qilmoqda.

Zahiriddin Muhammad Bobur nafaqat buyuk sarkarda va davlat arbobi, balki yuksak iste'dodli adib ham edi. Uning ijodi Sharq adabiyoti rivojida katta o'rin tutadi. Boburning bizgacha yetib kelgan eng mashhur asarlari quyidagilar:

1. **"Boburnoma"** (tarixiy-memuar asar)
2. **"Mubayyin"** (islomiy-fiqhiy risola)
3. **"Harb ishi"** (harbiy ilmga oid asar)
4. **She'riy devonlari** (o'zbek va fors tillarida)[1]

"Boburnoma" – tarixiy va adabiy yodgorlik

Boburning eng mashhur asari – "Boburnoma" bo'lib, u o'zbek nasrining eng nodir namunalardan biri hisoblanadi. Asar xotira, tarix va adabiyotni o'zida mujassam etgan. Unda Bobur o'z hayoti, harbiy yurishlari, siyosiy voqealar va o'zi yashagan davrning ijtimoiy hayoti haqida batafsil yozgan.

Tahlil:

"Boburnoma" real voqealarga asoslangan bo'lib, muallif o'z hayoti va faoliyatini ochiq-oshkora bayon qilgan.

Asar faqat tarixiy voqealar bayoni emas, balki Boburning kuzatuvchanligi, insoniyligi va madaniyatga bo'lgan yuksak qiziqishini ham aks ettiradi.

U o'z yurtining tabiati, ob-havosi, madaniy hayoti va odatlarini jonli tasvirlab bergan. Masalan, Andijonning bog'lari, mevalari va xalqining mehmondo'stligi haqida juda iliq fikr bildiradi.

Boburning Andijon haqidagi so'zlari:

"Andijon shahari obod, xalqi ko'p va hunarmanddir. Uning atrofida keng bog'lar va ekinzorlar bor. U yerning anori va uzumi juda mashhur..."

Bobur she'riyatda ham katta iz qoldirgan. Uning g'azal, ruboiy va masnaviy shaklida yozgan she'rlari sevgi, falsafa, vatanparvarlik va taqdir mavzulariga bag'ishlangan.

She'rlarining asosiy jihatlari:

- **Vatan sog'inchi:** Bobur g'azallarida Andijonni sog'inch bilan yodga oladi.
- **Sevgi va lirika:** Uning ko'plab g'azallarida ishqiy kechinmalar chuqur ifodalangan.
- **Falsafiy fikrlar:** Bobur hayotning o'tkinchiligi, dunyo bevafoqligi haqida falsafiy fikr yuritadi.

Misol:

"Ey ko'ngul, to umr bor, g'am yemakni odat qilma,"

"O'tkinchi dunyoda bir lahza shod bo'lgin." [2]

Bu misralar Boburning hayotga bo'lgan qarashini aks ettiradi: dunyo o'tkinchi, inson unga ortiqcha bog'lanmasligi kerak.

Boburning asarlari, ayniqsa **"Boburnoma"** va she'rlari, nafaqat tarixiy va adabiy ahamiyatga ega, balki bugungi kun o'quvchisi uchun ham qimmatli meros hisoblanadi. Uning ijodidan milliy iftixor, vatanparvarlik, adolat va insoniylik g'oyalari o'rin olgan. Bobur ijodi va merosi yosh avlod uchun bebaho ibrat maktabidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Zahiriddin Muhammad Bobur. 2002. Boburnoma. Toshkent: Sharq.
2. Zahiriddin Muhammad Bobur. 1960. Sherlar. Nashrga tayyorlovchi A.Qajumov. Ikkinchi nashr. Toshkent: Uzdabiyonashr.
3. Isamutdinova, D. (2024, October). MILLIY TARIX VA MADANIYATNI AKS ETTIRUVCHISI SIFATIDA O'XSHATISHLAR. In INTERNATIONAL CONFERENCE ON MODERN DEVELOPMENT OF PEDAGOGY AND LINGUISTICS (Vol. 1, No. 9, pp. 38-41).
4. Marifjanovna, I. D. (2024). INGLIZ TILINI ORGANISHNING SAMARALI USULLARI. SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM, 3(28), 36-37.
5. Marifjanovna, I. D. (2024). NEMIS TILINI ORGANISHNING SAMARALI USULLARI. PEDAGOG, 7(9), 138-139.
6. Marifjanovna, I. D. (2024, June). The Importance of Poems and Songs in the Development of German Vocabulary in Young Children. In Interdisciplinary Conference of Young Scholars in Social Sciences (USA) (Vol. 8, pp. 1-3).
7. Durdona, I. (2024). INTERAKTIV TEXNOLOGIYALARNING CHET TILI O'QITISHDAGI O'RNI. СОВРЕМЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ИССЛЕДОВАНИЯ, 1(1), 227-232.
8. Isamutdinova, D. (2024). INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYA ASOSIDA CHET TILI DARSLARINI TASHKIL QILISH. СОВРЕМЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ИССЛЕДОВАНИЯ, 1(1), 86-89.
9. Isroilova, H., & Isamutdinova, D. (2024). INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYA ASOSIDA DARSLARNI TASHKIL QILISH. MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS, 1(2), 218-223.
10. Isamutdinova, D. (2024). LANGUAGE AS A CULTURAL HERITAGE. Экономика и социум, (4-1 (119)), 175-179.
11. Жаббарова, Ю. (2024). Chet ellik talabalar uchun lingvistik va madaniy komponentlarni o'z ichiga olgan darsliklar va o'quv qo'llanmalarini yaratish. Лингвоспектр, 3(1), 180-184.
12. Xujamuradovna, J. Y. (2024). MATN SHAKLLANISHIDA QARINDOSHLIK ATAMALARINING O'ZIGA XOS O'RNI. worldly knowledge conferens, 8(2), 71-73.
13. Xujamuradovna, J. Y. (2024). "QARINDOSHLIK" KONSEPTI SEMANTIK KO'LAMINING YAQIN VA UZOQ HUDUDLARIGA BIR NAZAR. International journal of scientific researchers (IJSR) INDEXING, 5(2), 1468-1470.
14. Жаббарова, Ю. (2023). Значение интеграционных процессов в образовании. Актуальные проблемы обучения социально-гуманитарных наук в медицинском образовании, 1(1), 57-64.

15. Жаббарова, Ю. (2023). Образование молодежи–судьба народа, прогресс родины. Актуальные проблемы обучения социально-гуманитарных наук в медицинском образовании, 1(1), 48-56.

16. Жаббарова, Ю. Х. (2023). ВЕРБАЛИЗАЦИЯ КОНЦЕПТА «РОДНЯ» В УСЛОВИЯХ ДИСКУРСА. In НАУЧНЫЕ РЕВОЛЮЦИИ: СУЩНОСТЬ И РОЛЬ В РАЗВИТИИ НАУКИ И ТЕХНИКИ (pp. 81-83).

17. Жаббарова, Ю. (2022). KINSHIP TERMINOLOGY AS AN IMPORTANT ETHNOGRAPHIC AND HISTORICAL SOURCE. МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ЯЗЫКА, ОБРАЗОВАНИЯ, ПЕРЕВОДА, 3(5).

18. КОННОТАЦИЯ, Қ. Т. И. П. Жаббарова Юлдуз Хужамурадовна. SCIENTIFIC REPORTS OF BUKHARA STATE UNIVERSITY.